

Sveriges säkerhet i etern (SOU 2023:63)

Ku2023/01106

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över det rubricerade betänkandet och får anföra följande.

Sammanfattning

TU anser övergripande att det mest effektiva skyddet mot desinformation med mera är fria mediers fortsatta granskning och att det finns en risk att vi hamnar i en negativ spiral genom att förbjuda eller begränsa andra medier.

Bakgrund

Utredningen föreslår bland annat att tillståndsplikt införs för sändningar av radio och tv via satellit. Vidare lämnar utredningen förslag om när ett tillstånd av Mediemyndigheten att sända tv och sökbar text-tv ska kunna återkallas på grund av yttrandefrihetsbrott.

TU är väl medvetna om att det säkerhetspolitiska läget kraftigt har försämrats i Sverige och i Europa. Det förekommer stora mängder hybridhot där stater eller statsunderstödda aktörer avsiktligt försöker störa samhällets funktioner eller påverka opinioner, beslutsfattare och demokratiska processer. Detta sker genom falsk och vilseledande information i radio och tv, på internet, i sociala medier och genom ombud/agenter som hotar eller kan hota Sveriges säkerhet.

Etableringsfriheten

Inledningsvis vill TU anföra att etableringsfriheten är en grundbult i vår demokrati och att vi inte kan stå upp för tryck- och yttrandefrihet genom att förbjuda eller begränsa mediekanaler – oavsett om det som sprids där är emot tryck- och yttrandefrihet. Riskerna är överhängande att vi hamnar i en negativ spiral och att vi fortsätter att förbjuda eller begränsa andra

medier. Fria mediers fortsatta granskning är skyddet mot desinformation.

TU vill vidare uppmärksamma departementet på och understöda vad Försvarsmakten anfört i sitt yttrande över detta betänkande där man konstaterar att en aktör som vill sända sökbar satellitsänd TV-text eller sända TV över satellit med uppgifter som påverkar landets säkerhet, inte kommer utgå från Sverige eller använda en sändare i Sverige. Dessa aktörer kommer med största sannolikhet att använda sig av upplänkar till satelliter som är placerade någon annanstans än i Sverige/EES, eller använda satellitkapacitet som tillhör en annan stat. De kommer således undvika tillståndsplikten och även Sveriges möjligheter att lagföra detta agerande.

Tillståndsplikt för satellitsändningar

Enligt nu gällande reglering krävs endast tillstånd för att sända tv, sökbar text-tv och ljudradio med användande av radiovågor. Något tillstånd krävs däremot inte för sändningar som sker via satellit eller genom tråd. Det krävs för jämförelse heller inte motsvarande tillstånd för att ge ut en tidning eller tidskrift.

TU anser inte att det kan anses motiverat på något vis att införa tillståndskrav för satellitsändningar. De tillstånd som idag finns på eterområdet är motiverade med hänsyn till utrymmesskäl. Motsvarande skäl finns inte avseende satellitsändningar. Det är märkligt att förslaget om att införa ett tillstånd främst verkar vila på den möjlighet som då uppkommer att kunna återkalla det samma om det begås vissa utpekade yttrandefrihetsbrott. Dessa utpekade brott är i sin karaktär mycket allvarliga och skulle antagligen leda till fängelse för den som ansvarar för sändningen. Det finns alltså verktyg redan idag mot sändningar som utgör grundlagsbrott. Indragningen av sändningstillståndet lär inte ytterligare avskräcka.

TU anser vidare i likhet med t.ex. Fakultetsnämnden vid Uppsala universitet att man med ett motsvarande resonemang skulle kunna hävda att Sveriges säkerhet skulle gynnas om tillstånd krävdes för att ge ut tidningar då även dessa kan innehålla tryckfrihetsbrott, något som i allra högsta grad skulle symbolisera det sluttande planet som är faran i att begränsa tryck- och yttrandefriheten. Vaccin mot desinformation är ökad information, inte censur.

Återkallelse av sändningstillstånd

TU anser inte att det ska införas tillståndsplikt för satellitsändningar och därmed inte heller att det ska införas en möjlighet att återkalla desamma. Här bör andra vägar utredas som inte innefattar censur eller begräsningar av tryck- och yttrandefriheten utredas. Principiellt anser TU att det är tveksamt om återkallelse av tillstånd ens ska få ske. De som eventuellt söker och får tillstånd är inte de som är problematiska. Det finns också en begränsande faktor i att en myndighet som uppställer villkor genom möjlighet att återkalla tillstånd har en negativ effekt på just tryck- och yttrandefrihet i strid med bland annat censurförbudet. TU vill också framhålla den risk för smittoeffekter som förslaget kan föra med sig.

Satellitsändningar från tredjeland utanför svensk och annan EES-stats jurisdiktion

Enligt TU är det i denna kategori som eventuella säkerhetsproblem kan antas uppkomma. Och än mer genom påverkansoperationer i sociala medier och via annan typ av vilseledande verksamhet. Återigen vill TU understryka att fria mediers fortsatta granskning är skyddet mot desinformation. Säkerställ en bred och välfinansierad fri press som ett bra skydd mot desinformation och ryktesspridning.

TU

Johan Taubert
VD

Jan Fager
Jurist